

**REPUBLIKA E KOSOVËS/REPUBLIKA KOSOVA/REPUBLIC OF KOSOVA
ZYRA E AUDITORIT TË PËRGJITHSHËM / KANCELARIJA GENERALNOG
REVIZORA/OFFICE OF THE AUDITOR GENERAL**

Br. dosijea: 23.11.8-2010-08

**IZVEŠTAJ REVIZIJE
O FINANSIJSKOM UPRAVLJANJU I KONTROLAMA U GT
“TERMKOS”- PRIŠTINA ZAVRŠENU SA
31 DECEMBROM 2010 GODINE**

Priština, Jul 2011

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak.....	4
I. Uvod.....	5
II. Stanje preporuka iz prethodnih godina.....	6
III. Pregled zaključenog stanja iz prethodnih revizija.....	8
IV. Budžetiranje Prihoda i Troškova.....	9
V. Spoljno izveštavanje.....	12
V.1 Usklađenost u vezi sa spoljnim izveštavanjem.....	12
V.2 Kvalitet informacija.....	13
VI. Izvršenje Budžeta.....	14
VI.1 Prihodi.....	14
VI.2 Dozvoljena sniženja.....	15
VI.3 Troškovi.....	15
VI.4 Subvencije i transferi.....	18
VI.5 Imovina i Dugovi.....	18
VII. Kontrola o upravljanju.....	21
VII.1 Sistem Unutrašnje Kontrole.....	21
VII.2 Unutrašnja Revizija.....	22
VIII. Opšti zaključak o Menadžmentu Termokosa.....	22
Dodatak I. Komentari Termokosa i odgovori KGR.....	24

Lista skraćenica

EO	Ekonomski Operator
GFI	Godišnji Finansijski Izveštaji
GR	Generalni Revizor
ISA	Vrhovna Institucija Revizije
JP	Javno Preduzeće
JUR	Jedinica Unutrašnje Revizije
KGR	Kancelarija Generalnog Revizora
KKB	Kosovski Konsolidovani Budžet
MOVIR	Međunarodna Organizacija Vrhovnih Institucija Revizije (INTOSAI)
MPF	Ministarstvo Privrede i Finansija
MSFI	Međunarodni Standardi Finansijskog Izveštavanja
MSR	Međunarodni Standardi Računovodstva
MSRJS	Međunarodni Standardi Računovodstva na Javnom Sektoru (IPSAS)
MSVIR	Međunarodni Standardi Vrhovnih Institucija Revizije (ISSAI)
MTI	Ministarstvo Trgovine i Industrije
PAK	Poreska Administracija Kosova
PDV	Porez na Dodatu Vrednost
RUE	Regulatorni Ured za Energiju
RVA	Godišnji Izveštaj Revizije
UA	Administrativno Uputstvo
UR	Unutrašnja Revizija
ZJN	Zakon Br. 02/L-99 o Javnim Nabavkama promenjen i dopunjen datuma 8 Februar 2007. Uključujući novi zakon Br. 03/L-241 na snazi od 01. Decembra 2010 godine
ZUJFO	Zakon 03/L-48 o Upravljanju Javnih Finansija i Odgovornosti

Opšti sažetak

Kancelarija generalnog revizora (KGR) je izvršila reviziju Finansijskog Upravljanja i Finansijske Kontrole "Termokos" Priština za godinu završenu sa 31 decembrom 2010.

Naša Revizija je izvršena u skladu sa međunarodnim standardima revizije, izrađenih od MOVIR (INTOSAI) i uključila je testiranja i procedure za koje smo smatrali da su potrebne za davanje jednog mišljenja u vezi sa finansijskim upravljanjem i kontrolom.

Naša revizija je identifikovala slabosti na nekoliko polja finansijskog upravljanja. Ove slabosti su detaljnije opisane unutar ovog izveštaja.

Naša glavna preporuka je da Predsednik Opštine kao glavni deoničar da osigura da Odbor Direktora obezbedi bolje spoljno izveštavanje i da nadgleda delovanje Termokosa na jasniji i jači način. Takođe, skupština deoničara u što kraćem roku da odabere Upravni Odbor Termokosa, gde će se uključiti nadležna lica koji su spremni da se suočavaju sa stanjem i poboljšaju sadašnju situaciju. Odbor treba da obezbedi da izvršni direktor razvije procedure i jasna uputstva za finansijsko upravljanje i kontrolu koje će pomoći na adresiranju slabosti i nedostataka identifikovanih na ovom nacrt izveštaju. Izvršni direktor takođe treba da preduzme mere na sprovođenju pregledanog okvira finansijskog upravljanja i da unutrašnji revizor ga prati na profesionalan način.

Mi vam posebno preporučujemo da obezbedite:

- Program računovodstva proizvodi bilans stanja, bilans prihoda i troškova kao i tok gotovog novca na automatski način;
- Da se koristi jedan automatski sistem fakturisanja o prihodima i usaglašavanja sa podacima računovodstva;
- Da nađe jedan mehanizam koji će služiti kao sredstvo za inkasiranje dugova od njihovih klijenata, jer nizak stepen inkasiranja stavlja pod znakom pitanja nastavak poslovanja kompanije;
- Procedure nabavki su u potpunom skladu sa ZJN;
- Eliminisan su određene slabosti na sistem upravljanja snabdevanja mazutom, povećavajući kontrolu o sprovođenju ugovornih uslova; i
- Pripremljeni su potpuni registri o imovini i amortizacija imovine je izvršena na pravilan način.

Menadžmentu GT "Termokos" je data prilika za davanje komentara o nacrtu ovog izveštaja. Menadžment kompanije je prihvatio naše nalaze i zaključke u izveštaju revizije o Finansijskom Upravljanju i Kontroli za 2010 godinu. U nastavku, oni su obavezali se da će napraviti sva zalaganja za adresiranje svih pruženih preporuka.

I. Uvod

Ova revizije se tiče Finansijskog Upravljanja i Finansijske Kontrole u Termokos za godinu koja se završila 31. Decembrom 2010 kao i praćenje zaključaka revizije za 2009 godinu.

Kancelarija Generalnog Revizora (KGR) je odgovorna za obavljanje godišnjih revizija Institucija i Javnih Preduzeća Kosova.

Kancelarija Generalnog Revizora je izvršila reviziju finansijskog upravljanja javne kompanije "Termokos" u Prištini za 2010 godinu, jer Revizija Finansijskih Izveštaja je ugovorena od strane jedne kompanije za reviziju.

Odgovornost je Odbora "Termokos" da objavi godišnje finansijske izveštaje u skladu sa sprovodljivim pravnim okvirom. Takođe je odgovornost Odbora da nadgleda način kako izvršni direktor upravlja aktivnost na osnovu razvijenog sistema unutrašnje kontrole. Menadžment Termokosa treba da obezbedi da se ovi sistemi sprovode u skladu sa ciljevima odbora. Izvršni menadžer je odgovoran pred odbor. Odbor je odgovoran pred deoničarima, koji se predstavljaju od strane Predsednika Opštine Prištine.

Revizija Upravljanja je definisana kao overavanje finansijskog upravljanja i kontrole, uključujući i ispitivanje i ocenjivanje finansijskog izveštavanja.

U ovoj reviziji mi smo analizirali:

- Ako podaci računovodstva i unutrašnje izveštavanje su dovoljni;
- Dali su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa Zakonima i Uredbama na snazi;
- O prikladnosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim pitanjima koja proističu iz revizije ili se odnose na nju.

Izvršili smo privremenu reviziju Termokosa. Tokom ove faze revizije, mi smo se fokusirali na kvalitet upravljanja i finansijskog izveštavanja i na tome kako ovo JP je adresirala prethodne preporuke proisteklih od revizije. U vezi sa time mi smo pružili o menadžmentu preduzeća kroz memorandum revizije dostavljenim u decembru 2010 godine.

Sa namerom ispunjenja naše odgovornosti za reviziju Termokosa, mi smo preduzeli aktivnosti kao što sledi u nastavku:

- Pregledali smo godišnje finansijske izveštaje Termokosa, u odnosu na odobreni budžet za 2010 godinu;
- Obavili smo sveobuhvatna supstancijalna testiranja o finansijskim transakcijama;
- Sproveli smo jednu kombinaciju uzimanja uzoraka prema našem sudu i prema slučaju, tokom odabiranja transakcija za testiranje;

- Oslonili smo se na jednu vrstu kombinacija intervjua, analitičkih pregleda, pregleda dokumenata i fizičkog overavanja da bi ocenili validnost i regularnost finansijskih transakcija; i
- Ocenili smo kvalitet rada Jedinice Unutrašnje Revizije u JP.

U vezi sa našim mišljenjem revizije u vezi sa finansijskim upravljanjem i kontrole, i dajemo jedan zaključak o kvalitetu i njihovom funkcionisanju.

II. Stanje preporuka iz prethodnih godina

Revizija u 2009 godini je rezultirala sa petnaest (15) preporuka. Primećeno je da je Termokos adresirao pružene preporuke na niskom nivou, uprkos spremnosti za njihovo sprovođenje.

Tri preporuke su sprovedene u potpunosti: Osnivanje Jedinice Unutrašnje Revizije, odobravanje budžeta i biznis plan za 2010 godinu od strane odbora Direktora, kao i određivanje službenik o imovini.

Preporuke koje su još uvek u procesu adresiranja su:

- Prikazivanje finansijskih izveštaja prema MSFI kao i potrebna prikazivanja;
- Izrada jednog plana delovanja koji omogućuje ažuriranje informacija na sistem fakturisanja za njene klijente;
- Još nije pripremljena jedna unutrašnja politika za dozvoljena sniženja nad potrošačima;
- Nije uzet u obzir regulativni izveštaj RUE o određivanju visine plata;
- Nisu izvršene dovoljne analize za mesečne troškove goriva;
- Još nisu izvršene regulativne mere za subvencije kao i njihovo prepoznavanje kao prihod od subvencija;
- Da sve nadoknade i nagrađivanja se vrše na osnovu unutrašnjih politika koje se oslanjaju na jasnoj pravnoj osnovi;
- Da analizira ispravnost ugovora nabavki, posebno za snabdevanje mazutom i naftinim derivatima;
- Da jača kontrole o sprovođenju uslova ugovora kao i uvođenje kazni za nepoštovanje vremenskih rokova;
- Da poveća kontrole o nabavkama da se ugovorom nagrađuju operatori koji ispunjavaju sve kriterije prikazanih na dosije tendera;

- Nisu izvršene kontrole za pregled procedura nabavki, gde su izvršene jedno izvorna snabdevanja; i
- Da istraži i analizira razloge čestih pomeranja osoblja kompanije.

Menadžer Termokosa nije preduzeo dovoljnih mera za adresiranje preporuka iz prethodne godine.

III. Pregled zaključenog stanja iz prethodnih revizija

Ova revizija je pokrilo jedan pregled situacije zaključene sa revizije iz prethodne godine. Donja tabela pokazuje naše glavno testiranje u vezi sa zaključcima revizije iz 2009 godine.

Tabela 1: Pregled nalaza izveštaja iz 2009¹ godine

Nalazi u izveštaju iz 2009 godine	Naš pregled o nalazima iz 2009 godine
VI. 1 Procedure budžetiranja	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 2 Finansijska izveštavanja	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI.3 Upravljanje prodaje	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 3.1 Dozvoljena sniženja	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 4 Troškovi plata	Izveštaj RUE je bio kao jedno mišljenje za granicu dokle mogu da idu troškovi za plate i broj zaposlenih. Ovo mišljenje Termokos nije poštovao, pozivajući se na to da su troškovi za plate i o broju radnika odlučuje odbor Direktora i deoničari.
VI. 5 Troškovi repromaterijala - mazuta	Troškovi mazuta za 2009 godinu su zaključeni 13000 tona, što u poređenju sa 2008 godinom su veća za 4349 tona. Prema tvrdnjama odgovornog menadžera za proizvodnju grejanja, ova razlika je nastala pošto temperature tokom 2009 su bila niža. Prema njemu, uprkos isključenja potrošača, potrošnja mazuta je isto. Znači, isključenje potrošača iz sistema ne smanjuje troškove mazuta. Da bi se dokazale ove tvrdnje menadžera proizvoda, bi trebalo da se uzme i mišljenje trećeg lica, odnosno nekog stručnjaka ovog polja.
VI. 6 Subvencije	Termokos je poštovao sporazum
VI. 7 Nadoknađivanja Direktora	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 8 Nadoknađivanje izvršnog Direktora kompanije	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 9.1 Snabdevanje mazutom i naftinim derivatima za grejanje	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 9.2 Snabdevanje izoliranim cevima i ventilima	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 9.5 Troškovi kancelarijskog materijala i održavanje opreme Grejanja	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 10 Upravljanje imovinom	Zaključci izveštaja se potvrđuju
VI. 12 Unutrašnja Revizija	Zaključci izveštaja se potvrđuju

¹ Tokom razmatranja Izveštaja o finansijskom upravljanju Termokos a za 2009 godinu, KMFP je zahtevao od KGR da izvrši pregled/potvrđivanje nalaza prikazanih u ovom izveštaju. KGR je poštovao zahtev.

Zaključak

Gornja tabela pokazuje da nalazi u izveštaju iz 2009 godine su dokazani. U vezi sa količinom mazuta i finansijskog rezultata njegove upotrebe, jedan specijalizovani stručnjak na ovom području treba da overi verodostojnost informacija.

IV. Budžetiranje Prihoda i Troškova

U nastavku je prikazana jedna analiza o prihodima i troškovima za 2010 godinu.

Stavke/Godine	Planirani budžet 2010	Prihodi i troškovi 2010	Prihodi i troškovi 2009	Prihodi i troškovi 2008
Fakturisani prihodi	6,385,321	3,467,825	4,588,059	3,338,919
Ostali prihodi	1,99,020	342,856	245,157	86,234
Ukupno	7,584,341	3,810,681	4,833,216	3,425,153
Direktni troškovi prodatih proizvoda	5,815,789	3,437,489	3,870,592	2,830,322
Bruto dobit	1,768,552	373,192	962,624	594,831
Bruto Plate	1,024,587	1,020,024	1,166,542	721,136
Održavanje i popravke		221,999	295,096	139,297
Administrativni Troškovi		67,916	65,397	21,946
Električna struja		249,330	409,025	355,233
Troškovi goriva		21,853	24,364	21,813
Troškovi kirije		100	975	-
Troškovi prodaje i marketinga		30,069	11,366	20,720
Otpisivanje loših dugova				913,892
Drugi operativni troškovi	1,187,778	383,037	918,563	221,692
Ukupno operativni troškovi:	2,212,365	1,994,328	2,891,328	2,415,729
Amortizacija sredstava rada	756,498	620,689	687,071	599,517
Amortizacija zgrada				
Ukupna amortizacija:		620,689	687,071	599,517
Finansijski prihodi		1,520,164	1,921,243	1,963,802
Prihodi pre oporezivanja		(721,662)	(694,532)	(456,613)
Neto Dobit (Gubitak)	(1,200,308)	(721,662)	(694,532)	(456,613)

Termokos tokom 2010 godine je imala prihode sa fakturisanja u iznosu od 3,810,681€. Ako uporedimo prihode prema godinama, vidimo da tokom 2010 godine prihodi sa fakturisanja su smanjeni za 1,022,535€. Zbog problema tokom meseca April 2010 godine, toplana nije proizvodila grejanje za potrošače. To donekle objašnjava smanjenje fakturisanih prihoda.

Takođe, i operativni troškovi su smanjeni za 896,999€. Uprkos smanjenju operativnih troškova tokom 2010 godine, kompanija ima negativan finansijski rezultat, imajući na kraju godine gubitak u vrednosti od 721,662€. Prema budžetskom planiranju, kompanija je planirala gubitak od 1,200,308€.

U okviru operativnih troškova kompanija je uključila račun smanjenje na fakturisanje, koje prema Standardima Računovodstva bi trebalo da bude nakon prihoda od fakturisanja.

Pretplata za osiguranje vozila je registrirano u celosti kao trošak 2010 godine. Znači, nije izvršeno rezanje bilansa stanja prema kojem bi se uključili troškovi osiguranja koje pripadaju fiskalnoj godini.

Kada je Odbor Direktora pregledao budžet planirao je da finansijski rezultat za 2010 godinu će biti negativan u iznosu od 1,200,308€. Kompanija je planirala prihode od 7,584,341€, uključujući ovde i subvencije od Budžeta Republike Kosova u vrednosti od 1,033,000€.

Jedna odluka je doneta za smanjenje troškova skoro kod svih operativnih departmana, ali ipak nije balansirao smanjenje kod prihoda.

Tokom 2010 godine, prema podacima računovodstva su inkasirana ukupno 2,586,602€.

Zaključak

Preduzeće ima ozbiljne probleme sa organiziranjem prikupljanja sopstvenih prihoda. Prikupljeni sopstveni prihodi i subvencije sa Budžeta Kosova nisu bili dovoljni za izlazak iz finansijske krize. Kao rezultat toga, kompanija ima ozbiljne finansijske probleme i i stavljeno je pod znakom pitanja funkcioniranje delatnosti u celini. Zato, osiguranje fondova kao pronalaženje mehanizama za povećanje inkasiranja sopstvenih prihoda treba da bude na glavnom fokusiranju menadžmenta za obnovu biznisa.

Preporuka 1

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Izradu jedne jasne strategije sa svim potrebnim merama za povećanje stope inkasiranja prihoda.

Tabela 3 Pregled Bilansa Stanja

Stavke/Godina	2010	2009	2008
Pokretna imovina	5,957,244	5,282,587	4,883,5107
Blagajna i žiro račun	317,844	123,215	580,581
Računi potraživanja	2,088,295	1,679,854	1,433,895
Kratkoročne obaveze	1,207,290	2,303,353	96,853
Preplaćeni troškovi i Akrualni prihodi	1,870,960	-	1,656,554
Zalihe	472,885	1,176,165	1,065,225
Provizije	-	-	-
Fiksna imovina	7,258,805	7,551,058	7,668,420
Dugoročne obaveze	8,610	8,610	4,330
Postrojenja, Oprema, mašine	4,701,748	4,929,204	5,050,846
Zgrade	1,227,347	1,292,144	1,292,144
Zemljište	1,321,100	1,321,100	1,321,100
Ukupno imovina	13,216,049	12,833,645	12,501,527
Ukupno kratkoročne obaveze	6,857,592	5,753,557	4,726,906
Računi dugovanja	2,279,966	1,878,452	770,129
Porez na oporezovanu dobit	1,820,073	2,667,959	1,819,389
Odloženi prihodi	2,757,553	1,207,146	2,137,388
Porez na dobit na kraju perioda izveštavanja	-	-	-
Ostale kratkoročne obaveze	-	-	-
Kapital	6,358,457	7,080,088	4,726,906
Kapital preduzeća	10,562,564	10,562,564	10,562,564
Kapitalizovani pokloni	-	-	-
Prenošeni dobit	(3,482,445)	(2,787,944)	2,331,331
Dobit periode izveštavanja	(721,6620)	(694,532)	(456,613)
Ukupno Obaveze i Kapital	13,216,049	12,833,645	12,501,527

Računi potraživanja

Prema beleškama objašnjenjima, računi potraživanja na kraju 2010 godine su bile u iznosu od 16,934,258€, dok na bilansu one su registrirane u njihovom neto iznosu od 2,088,294€. Smanjenje računa potraživanja su izvršene na osnovu provizija sa loše i sumnjive dugove. Provizije u vrednosti od 14,845,963€ su prenošene sa 2009 godine su prikazane u istom iznosu i u 2010 godini. Nismo našli da postoji neka politika za prikazivanje ove stavke.

Troškovi pretplate

U okviru preplaćenih troškova na bilansu stanja je prikazana vrednost od 1,870,960€. U ovoj vrednosti je uključen i iznos od 1,186,683€ kao zahtev za vraćanje PDV od PAK. Iznos od 1,186,683€ prikazanim kao zahtev za vraćanje, menadžment Termokosa nije bio u stanju da objasni.

Zaključak

Prenos računa provizija iz 2009 u 2010 godini smanjujući račune potraživanja bez ozbiljne politike i analize sadašnje situacije čini prikazani iznos sumnjivim. Neki od ovih potencijalnih prihoda mogu biti da su se provizionirale bez potrebe. Šta više, zahtev za vraćanje PDV prikazan na bilansu stanja nije realizirano i može da bude sporan. Kao posledica toga možemo da zaključujemo da zahtev za vraćanje sredstava prikazan na bilansu stanja nije realiziran i kao takav je ostao samo kao zahtev. Zato, možemo zaključiti da stavke, kao što su provizije i zahtev za vraćanje PD, predstavljaju jedno prikazivanje koje nije u potpunosti verodostojno na godišnjim finansijskim izveštajima.

Preporuka 2

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Da bilans stanja uključuje sve relevantne finansijske informacije;
- Izradu jedne jasne politike za registriranje, uređenje i otpisivanje loših dugova; i
- Da sve stavke prikazanih na bilansu stanja su dokumentirana i da nijedna stavka nije fiktivna na Finansijskim Izveštajima nisu pogrešno prikazane.

V. Spoljno izveštavanje

V.1 Usklađenost u vezi sa spoljnim izveštavanjem

Na osnovu pravnih zahteva o izveštavanju JP i MSR Termokos treba da izveštava kao u nastavku:

- Tromesečne izveštaje i Godišnji izveštaj Kompanije za Deoničara i RUE ; i
- Godišnje finansijske izveštaje.

Mi smo primetili i nekoliko slabosti tokom spoljnog izveštavanja, kao što su:

- Godišnji Finansijski Izveštaji pripremljenih od Termokosa nisu bila potpuna jer nisu pripremili pet činioca izveštaja, kao što je tok blagajne i izveštaj promena na kapitalu;
- Finansijski Izveštaji nisu dostavljeni datumom 31/03/2011, nego su dostavljeni na datum 17/05/2011; i
- Nema tromesečnih izveštaja poslatih kod deoničara.

Zaključak

Priprema samo bilansa stanja i izveštaja o prihodima ne ispunjava kriterij da finansijski izveštaji su pripremljeni u skladu sa okvirom izveštavanja. Finansijskim izveštajima je nedostajao tok novca kao i prikazivanje kapitala. Nedostatak prikazivanja toka novca ne pruža mogućnost čitaocu da ima opšti pregled toka novca. To takođe smanjuje vrednost informacije kao osnovu za donošenje odluka ubuduće.

Preporuka 3

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Pripremu Bilansa stanja, Izveštaj o prihodima i troškovima, kao i sve ostale izveštaje prema MSR; i
- Redovno izveštavanje i na vreme u vezi sa izveštajima preduzeća.

V.2 Kvalitet informacija

Ova pitanja nisu tretirana u skladu sa MSR u izveštavanjima i u finansijskim izveštajima.

- Finansijski službenik nije stigao da pripremi sve elemente finansijskih izveštaja. Na osnovu razgovora sa finansijskim službenikom saznali smo da on nema dovoljnog stručnog znanja da bi izradio Finansijske Izveštaje prema MSR; i
- Otkrivanje zahteva za vraćanje PDV od PAK u iznosu od 1,186,683€, preneto iz prethodnih godina nije objašnjena i bila je nejasna.

Zaključak

Ne pripremanje izveštaja o toku novca čini teškim da se razume dali je kompanija prikazala sve nastale troškove i dobijene prihode.

Preporuka 4

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Izvršni direktor organizira potrebnu obuku za finansijskog službenika za povećanje znanja i stručnih sposobnosti za izradu finansijskih izveštaja prema MSR; i
- Izveštavanje svih stavki na finansijskim izveštajima da bude dosledno, tačno i verodostojno.

VI. Izvršenje Budžeta

VI.1 Prihodi

Prema finansijskom izveštavanju ukupni fakturisani prihodi fakturisani za 2010 godinu su bila 3,810,681€.

Ne usaglašavanje prihoda između departmana finansija i departmana fakturisanja

Prema evidencijama računovodstva, inkasirani iznos prihoda za 2010 godinu je bio 2,586,602€, dok departman fakturisanja je registrirala ukupna inkasiranja u iznosu od 1,914,271€. Nedostatak usaglašavanja računa potraživanja na računovodstvu sa departmanom fakturisanja je imao kao rezultat razliku od 672,331€. Prema tvrdnjama finansijskog službenika, ovo izravnanje se desilo pošto inkasirani prihodi na računovodstvu uključuje i prihode iz prethodnih godina, dok na sistemu fakturisanja su registrirana samo inkasiranja za fakturisanja 2010 godine.

Nedostaje automatska interakcija programa računovodstva sa sistemom fakturisanja

Sistem fakturisanja za klijente, se vrši na automatski način, ali iznos računa za klijente se povezuje sa sistemom računovodstva. Jedini način za registriranje inkasiranih prihoda se vrši na ručni način. Takođe, dnevni pazar se dostavlja kod glavnog blagajnika koji deponira dnevni Pazar svakog dana na ovlašćenim bankarskim računima. Uklanjanje računa potraživanja se vrši na sistem fakturisanja, ali nedostaje automatsko povezivanje uklanjanja i računa potraživanja registriranih na računovodstvu.

Zaključak

Ručno registriranje finansijskih podataka i ne delovanje sistema fakturisanja sa sistemom računovodstva, nosi opasnost za greške i ne usaglašavanja finansijskih podataka.

Preporuka 5

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Konkretno mere za poboljšanje sistema računovodstva i fakturisanja sa namerom obezbeđivanja jednog održivog i tačnog sistema, efikasnog i efektivnog kontrole o prihodima i fakturisanjima;
- Automatski sistem fakturisanja koji bi se direktno povezao sa programom računovodstva;
- Da finansijske informacije su povezana automatski i procesiraju se na glavnoj knjizi i usaglašavanja se obavljaju na redovnim osnovama.

VI.2 Dozvoljena sniženja

Dozvoljena sniženja sa fakturisanja nakon žalbi građana

Tokom 2010 godine, pri kancelariji za žalbe građana su evidentirana ukupno 3,913 žalbi. Ove žalbe su izvršene zbog nezadovoljstva sa izvršenim uslugama od toplane. Nakon što su razmatrane te žalbe, u računovodstvu je registrirano kao sniženje na fakturisanju iznos od 240,496€. Sniženje na fakturisanje za sezonu 2009/2010 nije se ticalo samo za ovu grejnu sezonu, nego za nekoliko prethodnih godina. Mi nismo našli da "Termokos" raspolaže sa nekom pisanom uredbom o dozvoljenim sniženjima.

Zaključak

Zbog nedostatka kvalitetnih usluga kompanije bilo je povećanje žalbi od strane mnogih klijenata. Kao posledica toga, dozvoljena sniženja za prethodne godine čini komplikovanim ocenjivanje dali su svi zahtevi imali osnovanu opravdanost. Na osnovu finansijskih podataka, dozvoljeno sniženje na fakturisanju za dve zadnje godine je rezultiralo sa gubitkom prihoda u iznosu od 982,167€.

Preporuka 6

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Pružanje redovnih i što kvalitetnijih usluga grejanja za klijente;
- Da pružena sniženja se vrše samo sa period sezone, odnosno samo unutar fiskalne godine; i
- Izradu jedne politike koja uređuje dozvoljavanje sniženja.

VI.3 Troškovi

3.1 Kupovine kroz nabavku

Tokom 2010 godine "Termokos" kroz nabavku je sklopila ugovore u vrednosti od 530,679€. Za testiranje smo uzeli 18 ugovora u ukupnoj vrednosti od 419,253€ ili oko 79% od ukupne vrednosti ugovora.

Testiranje naših uzoraka su pokazala da Termokos je preduzela procedure nabavki, koje nisu u skladu Zakonom o Javnim Nabavkama kao i sa dobrim praksama upravljanja. Slabosti koje smo primetili su kao u nastavku:

Nije poštovana cena snabdevanja mazutom

Tokom 2010 godine kompanija je snabdevena mazutom u količini od 7511 tona, dok su potrošena ukupno 7500 tona. Prema pregledu ugovora potpisanim na datum 30/09/2010 između JP "Termokos" i ekonomskog operatora primetili smo da ponuđena cena na ponudi je bila cena prema burzi plus Premium 17.68€ po toni. Ugovor i isplate su izvršene prema ceni od 26€ Premium po toni, tako da Termokos je preplatila 8.32€ po toni. Isplaćeni računi za zadnja tri meseca 2010 godine su bile u iznosu od 84,905€. Nepoštovanje cene premijuma je rezultiralo time da Termokos isplati 27,169€ više nego što je bila obavezna prema ugovoru.

Specifikacija za servisiranje vozila nema cenu za jedan sat rada

Datumom 29/07/2010 sklopljen je ugovor u iznosu od 16,604€ za "Servisiranje i održavanje vozila" za Termokos. Tokom pregleda isplata za ovog operatora primetili smo da na tehničkoj specifikaciji ponude nije predviđena cena za jedan sat rada. Sa testiranja 10 računa u vrednosti od 2,030€, rezultira da 250€ su isplaćena za jedan sat rada. Fakturisana cena za jedan radni sat je bio 10€.

Zaključak

Nepoštovanje ugovorenih cena Premium je oštetila fondove Termokos za više od 27,000€. Kompanija nema adekvatne kontrole o nabavkama. Nedostatak tih kontrola nabavki rezultira korišćenjem javnog novca na neracionalan način.

Preporuka 7

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi da :

- Jedan potreban proces ugovaranja treba sprovesti prema zakonodavstvu nabavki i precizno treba poštovati ugovorene cene;
- Tehničke specifikacije će biti jasne i sa svim komponentama; i
- Isplate prema ugovoru treba da budu ovlašćene i da se rade samo prema ugovorenim cenama.

3.2 Nadoknađivanja (plate i dnevnice)

Veći iznosi za odbor Direktora u odnosu na njihovu performansu

Prema finansijskih podataka, troškovi bruto za plate u 2010 godini su bila 1,020,024€. Broj zaposlenih u 2010 godini je bio 207. U nastavku kroz tabelarni oblik predstavljamo plate bruto za menadžment "Termokosa"

Tabela 2: Godišnje plate menadžmenta Termokos za 2010 godinu

Pozicija	Bruto iznos (€)	mesec	Za mesec (€)
Izvršni Direktor	38,717€	12	3226
Finansijski Direktor	3,967	2	1984
Direktor administrativno-pravni	20,931	12	1744
Dva Članova Odbora Direktora	13,120	10	1,312
Predsedavajući Komiteta Revizije	6,600	10	660
Predsedavajući Odbora Direktora	6,660	10	666
Unutrašnji revizor	5,267	5	1053.
Ukupno	95,262€		

Kao što se vidi sa gornje tabele, plate bruto za menadžmenta Termokosa, uključujući ovde i Odbor Direktora, za 2010 godinu su bila 95,262€. Godišnja plata samo za generalnog direktora je bio 38,717 ili srednja mesečna plata u visini od 3,226 evra. U 2010 godini Termokos na platnom spisku za menadžment je uključio i platu za unutrašnjeg revizora.

Mi smo primetili da "Termokos" nema politiku za nadoknađivanje službenika koje je odobreno od Odbora Direktora, kao što se zahteva zakonom o javnim preduzećima. Njihovo nadoknađivanje se obavlja jednom odlukom o platama osoblja potpisanom od strane Upravnog osoblja Termokosa. Takođe smo primetili da odbor direktora je dao ostavku u oktobru 2010 godine.

Zaključak

Odluke za plate mogu da se donose nakon sveobuhvatnih rezultata Kompanije i performanse pojedinaca. Rezultati Termokosa i izveštaj o pojedinačnim isplatama nisu dokumentirana ili podržana nekom politikom.

Preporuka 8

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Izradu jedne politike o nadoknađivanju plata; i
- Isplate bez jasne pravne osnove treba da se prekinu.

VI.4 Subvencije i transferi

Tokom 2010 godine "Termokos" je dobila od KKB subvencije u iznosu od 1,718,150€. Ove subvencije su date za isplatu računa za isplatu računa za kupovinu mazuta kao i za kapitalne investicije. Primanje sredstava od KKB koje kompanija je potrošila za kupovinu mazuta na kraju godine nije izvršila potrebna uređenja. Ova sredstva su registrirana kao odloženi prihodi i na kraju fiskalne godine nisu se prepoznale potrošena sredstva.

Zaključak

Primljene subvencije, iako su korišćene za kupovinu mazuta, na bilans stanja su još uvek prikazana kao odloženi prihodi. Ne uređenje odloženih prihoda ne prikazuje na pravilan i tačan način dobijene prihode.

Preporuka 9

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Da odloženi prihodi od subvencija, tokom njihovog trošenja, da se naprave uređenja na kraju godine, odnosno da se registruju kao redovni prihodi.

VI.5 Imovina i Dugovi

5.1 Tretiranje potraživanja

Nisu izvršene analize o provizijama

Prema pregledu bilansa stanja, u okviru otkrivanja su prikazana kao računi potraživanja iznos od 16,934,258€.

Kompanija nije stigla da napravi analize o starosti potraživanja. Na finansijskim izveštajima je prikazala provizije za loše dugove u iznosu od 14,845,963€. Ova provizija je izvršena bez neke pisane politike i bez neke metodologije koja bi se zasnivala na ocenjivanju starosti ne inkasiranih dugova. Drugim rečima, kompanija nije napravila godišnje analize za sve ne inkasirane račune.

Zaključak

Nedostatak jedne analize o starosti i ocenjivanja posledica povećavaju opasnost za loše upravljanje računa i njihovo inkasiranje. Ovakvo stanje direktno utiče na finansijsku poziciju kompanije.

Preporuka 10

Preporučujemo Odbor Direktora të siguroj:

- Dizajniranje jednog sistema koji proizvodi izveštaje o starosti ne inkasiranih dugova, odabirajući račune koji ispunjuju zahtev MSR i pravne zahteve, da se ispisuju sa registara računovodstva kao loši dugovi;
- Mesečne analize za sve ne inkasirane dugove, kako tekuće godine tako i za dugove prethodnih godina; i
- Da će se preduzeti konkretni koraci za izradu politika i metodologije za ocenjivanje posledica po sve račune potraživanja i sumnjive dugove.

5.2 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Kompanija ne drži neki sveobuhvatni registar fiksne imovine. Registar koji se drži za fiksnu imovinu ima potrebe za daljnja poboljšanja . pregled ovog registra imovine je rezultiralo kao u nastavku:

Registar imovine ne sadrži potrebne informacije

Primećeno je da registar imovine nije držan na neki posebni program, nego na Excel. Ovaj registar ne sadrži podatke kada je kupljena imovina i podaci o poreklu imovine. Na finansijskim izveštajima, posebno na otkrivanjima, takođe je prikazana i vrednost od 53,937€ kao nedodirljiva imovina za koju odgovorni službenici nisu bili u stanju da objasne o kakvoj je imovini reč. Na spisku imovine koji se drži u Excel nije bila vrednost zgrada i ne zna se kako je izračunata amortizacija za zgrade. Drugim rečima, kompanija nema neku politiku koja uređuje registriranje, držanje i amortizaciju imovine.

Zaključak

Gore evidentirane slabosti su jedna indikacija da menadžment nema dovoljnih kontrola o imovini i na taj način imovina može da se izlaže opasnosti od gubitka ili zloupotrebe.

Preporuka 11

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Registriranje imovine preduzeća u poređenju sa registrom evidentirane imovine na bazi podataka;
- Držanje, čuvanje i osiguranje imovine;
- Stavljanje van upotrebe ne upotrebljene imovine;
- Fizička prebrojavanja;
- Čuvanje imovine, uključujući početno prepoznavanje, naredne mere, amortizaciju, oštećenje i ne primanje, nivoe ovlašćenja za prisvajanja i transfere; i
- Usklađenja i obavljanje periodičnih kontrola.

5.3 Dugovi

Zbog zakašnjenja u isplatama, podignut je sudski spor

Glavni snabdevač Termokosa mazutom je bio operator "Compact Group" kojem je tokom 2010 godine isplaćen iznos od 3,110,532€. Iznos neplaćenog duga u 2011 godini je bio 1,598,587€. Zbog teške finansijske situacije, "Termokos" nije bio u stanju da unutar predviđenog roka izvrši obaveze, tako da operator je podigao sudski spor nad Termokosom.

Zaključak

Imajući u vidu tešku finansijsku situaciju kompanije kao i opasnost od gubitka sudskog spora, kompanija veoma lako može doći do nezavidne situacije.

Preporuka 12

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Preduzimanje hitnih mera za izradu jednog programa ispravljanja finansijske situacije Kompanije, pre nego što kompanija bankrotira.

VII. Kontrola o upravljanju

VII.1 Sistem Unutrašnje Kontrole

Mi smo identifikovali slabosti na svim nivoima kontrole. Sadašnji sistem unutrašnje kontrole se prati sa nedostatkom uputstava, politika i jasnih procedura i kao takav ne pruža dovoljnu sigurnost da operativne i administrativne aktivnosti funkcionišu u skladu sa najboljim standardima i strateškim ciljevima kompanije. Upravljanje opasnostima skoro je ne istraženo područje. To se najbolje opisuje činjenice da kompanija godinama radi sa gubicima. Gubici rastu iz godine u drugu i menadžment nema neke jasne strategije kako da se izlazi iz situacije.

Kao što je sažeto na raznim tačkama izveštaja, najistaknutije slabosti na dizajniranju i sprovođenju unutrašnjih kontrola su:

1. Odbor Direktora datumom 20.10.2010 je podnela ostavku iz funkcije;
2. Slabosti i netačnosti u finansijskim izveštavanjima kao i na završnoj izradi godišnjih finansijskih izveštaja;
3. Ne usaglašavanje stanja prihoda između Departmana finansija i Departmana fakturisanja, kao i mogućnosti za intervencije na program računovodstva bez ostavljanja dokaza revizije;
4. Nedostaci u kontrolama nabavki;
5. Nedostaci u kontrolama fakturisanja i inkasiranja, što kao rezultat su imali veliki broj žalbi od strane građana; i
6. Neadekvatno tretiranje imovine.

Zaključak

Kompanija nije stigla da dizajnira i stavi u funkciji jedan prikladan sistem unutrašnje kontrole. Poboljšanja na sistem treba da budu suštinske i bez zakašnjenja.

Preporuka 13

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi:

- Dublju analizu otkazivanja kontrola i preduzimanje konkretnih mera za ispravljanje i ponovnu uspostavu potrebnih kontrola.

VII.2 Unutrašnja Revizija

Od datuma 02/08/2010 u okviru kompanije "Termokos" je zaposlen jedan unutrašnji revizor. Unutrašnji revizor je pripremio godišnji i strateški plan revizije. Tokom 2010 godine je završio pet izveštaja. Mi smo zaključili da:

- Dva izveštaja je izvršio za 2010 godinu, dok preostala tri za period 2011 godine;
- Preporuke unutrašnjeg revizora nisu praćena planom delovanja od strane menadžmenta adresirajući primećene nedostatke;
- Unutrašnji revizor nije bio na nekom obučavanju koje mu pomoglo na stručno usavršavanje na polju finansijskog izveštavanja i revizije; i
- Nema komiteta revizije u Termokosu.

Zaključak

Nedostatak potrebnih obučavanja za unutrašnjeg revizora, nedovoljno adresiranje pitanja proisteklih od unutrašnje revizije i ne funkcionisanje komisije revizije, su uticali na ne dostizanje ciljeva menadžmenta.

Preporuka 14

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi se:

- Preporuke unutrašnjeg revizora da se adresiraju kako treba od strane menadžmenta, sa konkretnim planovima delovanja i da se sprovedu od dotičnih departmana;
- Obuka unutrašnjeg revizora na polju računovodstva i unutrašnje revizije; i
- Osnivanje komiteta revizije i njegova funkcionalizacija.

VIII. Opšti zaključak o Menadžmentu Termokosa

Opšti zaključak

Menadžment Termokosa se suočava mnogim problemima. Ključni problem ostaje sa gledište organizovanja i upravljanja. Glavni deoničar/Opština nije bila mnogo aktivna na praćenju aktivnosti i rešavanju problema Kompanije. To se primećuje tokom odabiranja članova Upravnog Odbora, čija struktura ne ispunjava zahteve situacije. Odbor je funkcionisao povremeno i nije razmatrao ključne probleme sa kojima se suočava organizacija.

Upravni Odbor kompanije, iako u oktobru 2010 godine je podnelo ostavku, nije uspeo da obezbedi unutrašnji pravni okvir, sa uputstvima i pisanim procedurama koje bi pružale

potrebnu osnovu za zdravo i efikasno upravljanje kompanije. Nedostatak unutrašnjeg okvira se odražava i na efikasnost unutrašnje kontrole kompanije, koje je slabo funkcionisalo.

Inkasiranje fakturisanih sredstava i sposobnost Termokosa za likvidaciju dugova, nekontrolisani troškovi, visoke plate u poređenju sa finansijskim stanjem, nedostaci kod kontrola nabavki, ostaju neki od naj istaknutijih problema Termokosa.

Sistemi aplikacije IT ne mogu da se smatraju potpuno verodostojnim. Upadi u sistem su mogući, bez ostavljanja tragova revizije.

Kao rezultat toga, kompanija je poslovala sa gubicima i nastavlja da bude u nezavisnom stanju.

Mi preporučujemo Opštinu da preuzme svoje odgovornosti kao deoničar.

Takođe, otvaranje sudskih sporova sa operatorom "Compact Group" za iznos od 1,6 miliona evra, otežava još uvek finansijsko stanje Termokosa.

Ove i ostale slabosti koje su identifikovane na ovom izveštaju u vezi sa troškovima, upravljanjem imovine, kvalitetom finansijskih izveštaja i završna priprema godišnjih finansijskih izveštaja i druga otkazivanja kontrola, nas navode na zaključak da finansijsko upravljanje u Termokos se prati sa mnogim slabostima.

Opšta preporuka

Preporučujemo Odbor Direktora da obezbedi da:

- Skupština deoničara u što kraćem roku će da odabere Upravni Odbor Termokosa, gde će se uključiti ovlašćena lica koja su spremna da se suočavaju sa stanjem i poboljšavanje sadašnje situacije;
- Upravni Odbor će izvršiti sveobuhvatnu analizu delovanja Termokosa za identificiranje razloga sadašnjeg stanja;
- Pripremiće se jedan sveobuhvatni Program popravke stanja, predlažući konkretne mere za poboljšanje svih nedostataka i slabosti identifikovanih gore; i
- Da adresira sve preporuke date u izveštaju iz prethodne i ove godine.

Dodatak I. Komentari Termokosa i odgovori KGR

Menadžmentu GT''Termokos'' je pružena mogućnost za davanje komentara o nacrtu ovog Izveštaja.

Menadžment kompanije je prihvatio naše nalaze i zaključke prikazanih u Izveštaju Revizije o Finansijskom Upravljanju i Kontrolama za 2010 godinu. U nastavku, oni su se obavezali se će napraviti sva zalaganja za adresiranje pruženih preporuka.